Patsiendikindlustus kaks aastat hiljem

Mis on muutunud, mida oleme õppinud ja kuhu edasi

Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliit · 30. oktoober 2026

Olavi-Jüri Luik, PhD · vandeadvokaat, partner, WIDEN
Geily Kalt · reisi- ja isikukahjude grupi juht, PZU Kindlustus

WIDEN

Kutseliidu neli küsimust ja tänane ülesehitus

1

„Kas seoses vastutuskindlustusega on kaebusi rohkem tekkinud? Elulised näited.“

Vastame osades 2 ja 3

2

„Kas pärast teist kehtivusaastat on plaan või vajadus teha seaduses parandusi?“

Vastame osas 5

3

„Kaks aastat tagasi, kui seadus jõustus, ei teadnud keegi, kuidas läheb.“

Vastame osas 4

4

„Veelkord meelde tuletada ka seadust.“

Vastame osas 1

Ülesehitus · 90 minutit

1 Seadus meelde | **2 Numbrid** | **3 Kaasused** | **4 Kaks aastat** | **5 Muudatused** | **6 Sinu töös** | **Küsimused**

WIDEN

Kuus sõnumit, mis tasub täna kaasa võtta

1 Nõudeid on mitu korda rohkem

2025. aastal 469 nõuet, 2026. aastal 28. oktoobrini 669. Ekspertkomisjon menetles 2015–2024 keskmiselt ~180 kaebust aastas.

2 Iga neljas lõpetatud menetlus

227 kindlustusjuhtumit 865 lõpetatud menetlusest (26,2%). Soome ja Taani näitajad on samas suurusjärgus.

3 Raha liigub viitega

Välja makstud 1,08 mln €, hinnangulised eraldised 2,68 mln €. Suurim määratud hüvitis 32 653 €.

4 Töötaja isiklik risk on väiksem

Isiklik lepinguline vastutus kadus; teatamine kaitseb seaduse tingimustel (TTKS § 4^2 lg 7, KrMS § 205^3).

5 TOKVS-i muudeti kriisi osas

Muudatus jõustus 01.10.2026. Mõju järelhindamine hiljemalt 01.01.2029 (TOKVS § 27^1).

6 Lahtised küsimused

Kindlustusmaksete hind ja konkurents, ekspertide läbipaistvus, töötaja staatus kindlustatud isikuna.

Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026; Riigi Teataja; TKE lõppülevaade (Eesti Arst 2025); PVK 2026; Patienterstatningen 2025

WIDEN

Seadus meelde

Küsimus 4: „Veelkord meelde tuletada ka seadust“

01

WIDEN

Patsiendi tee: nõue esitatakse raviasutuse kindlustusandjale

K4 · Seadus

1 Kahju ilmneb

Patsient kahtlustab, et ravi käigus juhtus midagi, mida oleks saanud vältida.

2 Teade 4 nädala jooksul

Raviasutuse kindlustusandjale, nt e-kirjaga (§ 21 lg 1). Tähtaeg pikeneb tervise või muu mõjuva põhjuse tõttu.

3 Andmed ja ekspert

Raviasutus annab dokumendid viivitamata, hiljemalt 30. kalendripäeval (§ 21 lg 3). Hinnangu annab tavaliselt ekspertarst.

4 Otsus kuni 180 päeva

Hiljemalt 180. päeval teate saamisest; mõjuval põhjusel hiljem, kui sellest ette teatatakse (§ 21 lg 4–5). Eitust põhjendatakse (lg 7).

5 Nõustumine või vaidlus

Patsient või muu õigustatud isik: lepituskomisjon Terviseameti juures (tasuta) või kohus. Raviasutus: EKsL-i kindlustuslepitusorgan või kohus.

Patsiendile tasuta

Lepitus on avaldajale tasuta (§ 25 lg 2); patsiendilt tasu kindlustusandja menetluses seadus ette ei näe.

Raviasutus peab infot jagama

Kindlustusandja andmed ja nõude esitamise juhend tegevuskohas ja veebilehel (§ 5 lg 4).

Aegumine

3 aastat rikkumisest ja kahjust teadasaamisest, kuid mitte üle 10 aasta kindlustusjuhtumist (§ 26).

TOKVS (RT I, 30.06.2026, 33); LepS; Terviseamet: ülevaade patsiendikindlustusest; PZU T009/2026 p 12; Kindlustuslepitusorganite menetluskord (EKsL, LKF)

WIDEN

Kindlustusjuhtum: kolm tingimust ja seitse olukorda (TOKVS § 10)

K4 · Seadus

Kõik kolm peavad olema täidetud (lg 1)

1. Tervishoiuteenusega põhjustati kehavigastus, tervisekahjustus või surm.
2. Raviasutus vastutab VÕS järgi: süüline rikkumine ja põhjuslik seos; ka abistajate ja seadmete eest (VÕS § 770 lg 1–2).
3. Kahju tekkis ühel seitsmest lõikes 2 nimetatud asjaolust.

Seitse olukorda (lg 2)

1 Diagnoos või ravi, tehtud või tegemata

2 Nakkus

3 Transpordil tekkinud vigastus

4 Seadme rike

5 Vale ravim, annus või rikutud ravim

6 Dokumenteerimise rikkumine

7 Korralduslik kohustus, otseselt seotud raviga

Mõõdupuu (lg 2 p 1 ja 2): kahju oleks „tavaliselt oodatava hoolsusega arstiteaduse üldisel tasemel“ tõenäoliselt välditud. Vältimatu tüsistus ei ole iseenesest raviviga; selle hilinenud äratundmine või puudulik käsitlus võib olla.

TOKVS § 10 (RT I, 30.06.2026, 33); VÕS § 770

WIDEN

Kui palju kindlustus hüvitab: summad ja mittevaralise kahju astmed

K4 · Seadus

3 000 000 € aastas lepingu kohta

300 000 € kindlustusjuhtumi kohta

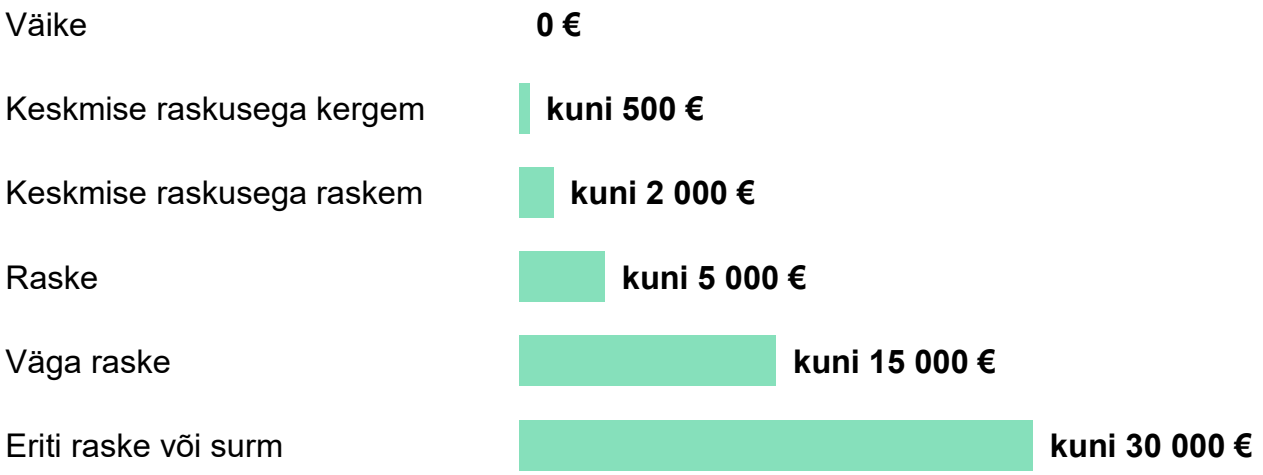
sh mittevaraline kahju kokku kuni 100 000 €

100 000 € õigustatud isiku kohta

sh mittevaraline kuni 30 000 €

Raviasutuse omavastutust patsiendi hüvitisest maha ei arvata (§ 12 lg 2).

Mittevaraline kahju õigustatud isikule (§ 19 lg 3 ja 4)

Ülempiirid, mitte tariif: summa sõltub raskusastmest ja muudest asjaoludest (§ 19 lg 1–2).

Varaline kahju (§ 12 lg 3): ravikulud, suurenenud vajadused, töövõime kaotus, matusekulud, ülalpidamise kaotus. Eeldatavalt alla 200 € kahju ei hüvitata (§ 20 p 3). Kindlustussummat ületava tõendatud kahju eest võib vastutada raviasutus (VÕS § 770).

TOKVS § 11, § 12, § 19, § 20 (RT I, 30.06.2026, 33); määrus nr 37 (raskusastmed)

WIDEN

Mida kindlustus ei kata ja kelle vastu nõue võib jääda (TOKVS § 20)

K4 · Seadus

Juhtum enne kindlustuskaitset
enne 01.11.2024 või enne raviasutuse lepingut: senine kord (§ 27 lg 1, 3; Terviseamet)

Teenus väljaspool Eestit
§ 20 p 4

Eeldatav kahju alla 200 €
§ 20 p 3

Tootja vastutus
nt seadme või ravimi tootja, verekeskus (p 6)

Riigi hüvitis
kattuvas osas, nt vaktsiinikahju (p 7, § 12 lg 4)

Tahtlikult põhjustatud sündmus
tahtlik ja õigusvastane (§ 20 p 14)

Väljaspool eriala või tegevusluba
§ 20 p 15

Kriis, toimepidevust ohustav olukord, terroriakt
p 9, uus sõnastus alates 01.10.2026

Välistus ei otsusta raviasutuse vastutust: hüvitamise eeldused ja kohustatud isik tuleb eraldi hinnata (VÕS § 770). Töösuhtes kaitseb töötajat TLS § 76, v.a tahtlik kahju.

TOKVS § 20, § 27 (RT I, 30.06.2026, 33); TLS § 76; Terviseamet (senine kord)

WIDEN

Tervishoiutöötaja: kes vastutab patsiendi ees?

K4 · Seadus

✓ **Isiklik lepinguline vastutus kadus**
VÕS § 758 lg 2 on kehtetu alates 01.11.2024: nõue esitatakse raviasutusele või tema kindlustusandjale. Ise teenuseosutajana (nt FIE) vastutad ise.

✓ **Isiklik deliktiline vastutus on erand**
Võimalik VÕS § 1043 jj alusel; kommenteeritud väljaande hinnangul jääb see erandiks.

✓ **Tööandja kaitseb töötajat**
Töösuhtes peab tööandja vabastama töötaja kolmanda isiku nõudest (TLS § 76 lg 1), v.a tahtlik kahju (lg 4). Tööandja enda nõue on hooletuse korral piiratud (§ 74 lg 2).

✓ **Kindlustusandja tagasinõue on kitsas**
Raviasutuse vastu § 22 alustel: omavastutus, joove, tasumata makse, varjatud riskiasjaolud (kommenteeritud väljaande hinnangul ammendav).

Avatud küsimus

Kas töötaja on „kindlustatud isik“?

- § 8: kindlustatud on tegevusloaga raviasutus.
- Seletuskiri: kaitse laieneb töötajatele.
- Kommenteeritud väljaanne: vaieldav; mittekindlustatud kaasvõlgniku vastu oleks tagasinõue teoreetiliselt võimalik (VÕS § 69 lg 2).
- PZU T009/2026 p 1.1: kindlustatu on tegevusloaga teenuseosutaja; töötajaid eraldi ei nimetata.

GK: kuidas on tagasinõue töötaja vastu praktikas lahendatud?

VÕS (RT I, 20.06.2026, 18); TLS (RT I, 03.07.2026, 35); TOKVS § 8, § 22; PZU T009/2026

WIDEN

Teatamine kaitseb seaduses sätestatud tingimustel: TTKS § 4^2 ja KrMS § 205^3

K4 · Seadus

Töö ja järelevalve (TTKS § 4^2 lg 7–8)

Kui oled juhtumi nõuetekohaselt dokumenteerinud ja sellest on teavitatud POHAK-i pidajat:

- järelevalvemenetlust selle teabe alusel ei algatata;
- tööandja ei saa selle alusel töölepingut üles öelda ega seda ette valmistada;
- kolleegi või kvaliteedijuhi teade kaitseb, kui ise teatada ei olnud objektiivselt võimalik või otstarbekas (lg 8).

Erandid: tahtluse tunnused, joove, nõuete või hea kliinilise tava ilmne ja tõsine eiramine, mis otseselt kahju põhjustas.

Kriminaalmenetlus (KrMS § 205^3)

Riigiprokuratuur võib lõpetada menetluse tervishoiutöötaja suhtes, kes põhjustas ettevaatamatusest patsiendi surma või raske tervisekahjustuse, kui ta:

- teatas viivitamata raviasutusele ja POHAK-i, kui see on TTKS-is ette nähtud;
- tegutses registreeritud kutse või eriala piires;
- ei olnud joobes.

Kolleegi teade: sama eritingimusega (lg 2). „Võib“, mitte „peab“; menetlust saab uuendada (lg 3).

Ravikanne	Töötaja kannab ravidokumenti samal päeval või järgmisel tööpäeval (määrus nr 56 § 3)	Dokumenteerimata asjaolu korral ei pea patsient vastutuse alust tõendama (VÕS § 770 lg 3)
Ohutusjuhtum	Töötaja dokumenteerib juhtumi asutuse korra järgi (TTKS § 3^2 lg 4; määrus nr 44 § 2)	Asutus analüüsib ja teavitab POHAK-i isikustamata kujul (§ 3^2 lg 8); juurdepääs: asutus ja kriminaalmenetluses uurimisasutus (lg 4)

TTKS (RT I, 30.06.2026, 132); KrMS (RT I, 11.07.2026, 78); määrus nr 44; määrus nr 56

WIDEN

Kas kaebusi on rohkem?

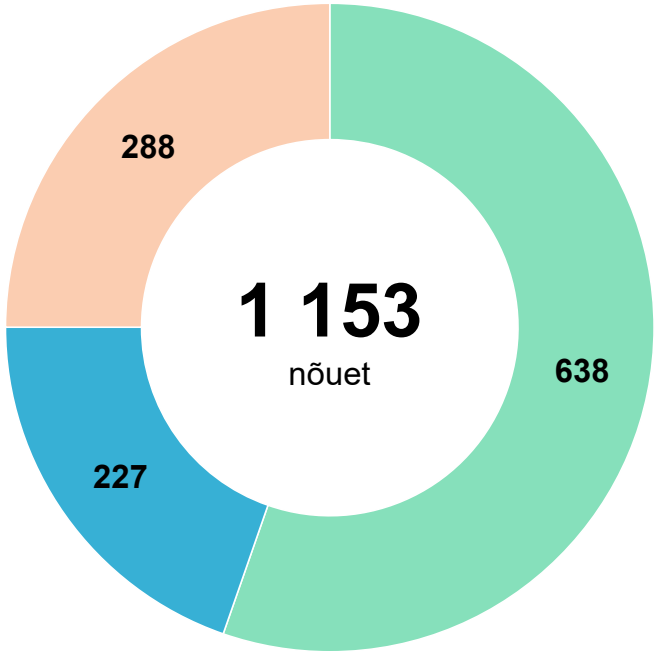
Küsimus 1: numbrid ja suundumused

02

WIDEN

1 153 nõuet 23,9 kuuga: iga neljas lõpetatud menetlus on kindlustusjuhtum

K1 · Numbrid

227
kindlustusjuhtumit

638
ei tunnistatud kindlustusjuhtumiks

288
menetluses

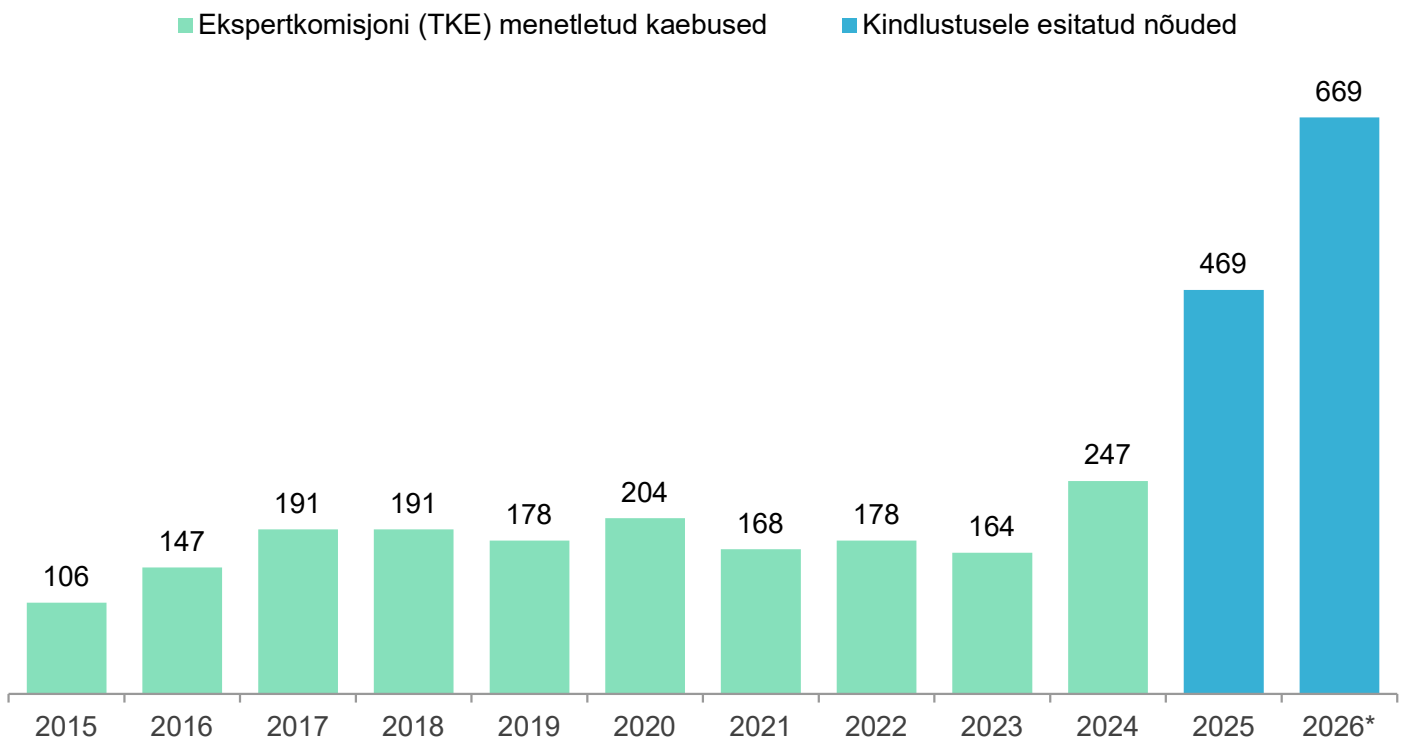
26%
lõpetatud menetlustest on kindlustusjuhtum (227 / 865)

Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026 (andmed alates 01.11.2024)

WIDEN

Kindlustusele esitatakse mitu korda rohkem nõudeid, kui ekspertkomisjon menetles kaebusi

K1 · Numbrid

~180
TKE keskmine 2015–2024 (106–247)

469
kindlustusnõuet 2025

669
kindlustusnõuet 2026* (01.01–28.10)

Sarnane suurusjärk, eri mõõdik: TKE tuvastas vajakajäämisi 23,6% kaebustest; kindlustusjuhtum on 26,2% lõpetatud menetlustest.

* seis 28.10.2026. Võrdlus näitab kanali mahtu, mitte ravikvaliteedi muutust. TKE: Poll, Kalda, Väli, Eesti Arst 2025, tabelid 1–2; Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026

WIDEN

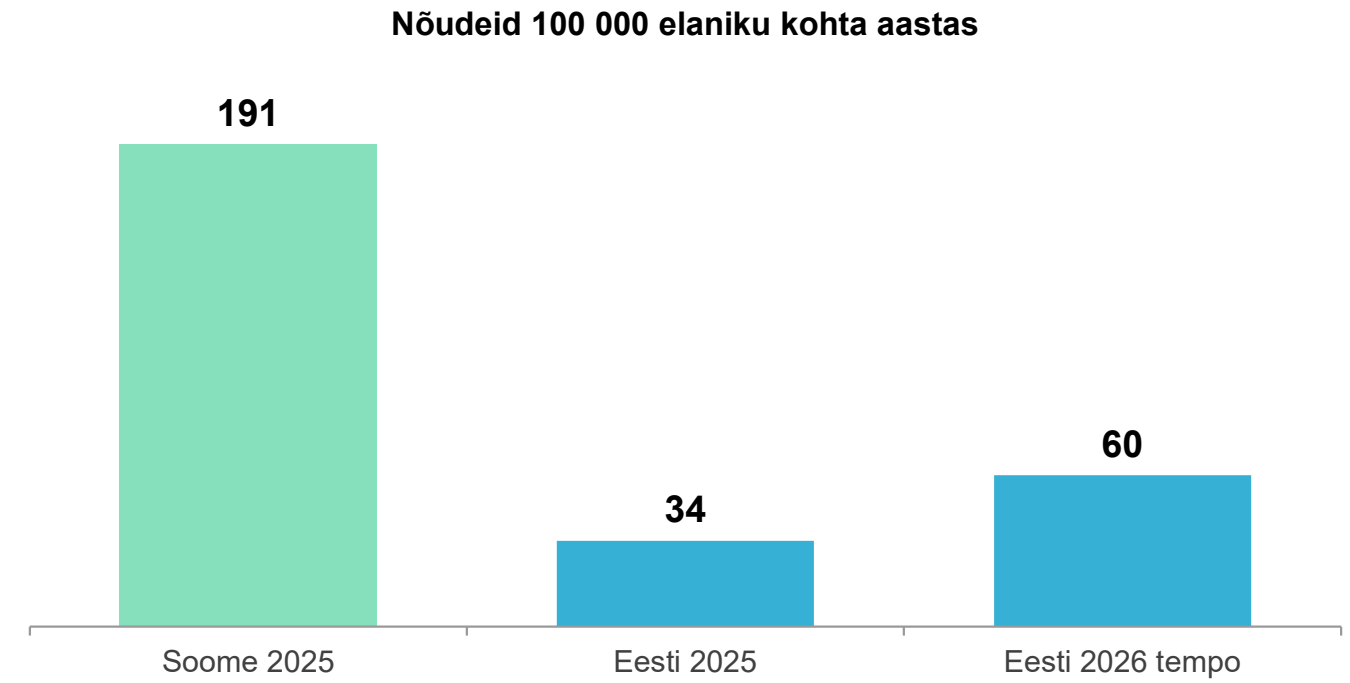
2026. aastal laekub nõudeid kiiremini, keskmiselt ~68 kuus; Soome tasemest oleme kaugel

K1 · Numbrid

39 / kuu
2025: 469 nõuet 12 kuuga

68 / kuu
2026: 669 nõuet 9,9 kuuga (+73%)

≈ 810
2026. aasta tempo aastas (aastastatud)

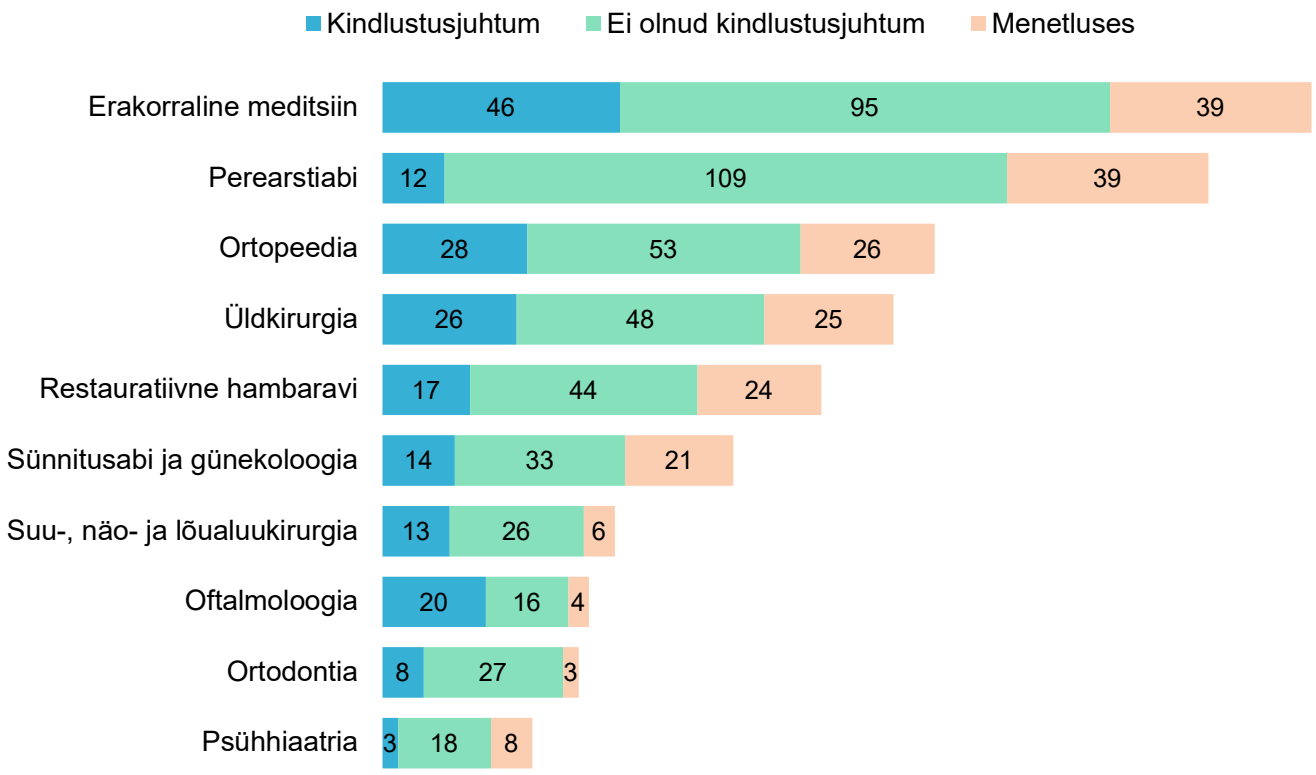
Soome määraga oleks Eestis ~2 600 nõuet aastas (võrdlus, mitte prognoos).

Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026; PVK 20.03.2026; Tilastokeskus 01.04.2026; Statistikaamet (rahvaarv 01.01.2026)

WIDEN

Kus nõuded tekivad: erakorraline meditsiin ja perearstiabi eespool

K1 · Numbrid

Kindlustusjuhtumi osakaal lõpetatud nõuetest

Oftalmoloogia	**56%**
Üldkirurgia	**35%**
Ortopeedia	**35%**
Suu-, näo- ja lõualuukirurgia	**33%**
Erakorraline meditsiin	**33%**
Sünnitusabi ja günekoloogia	**30%**
Restauratiivne hambaravi	**28%**
Ortodontia	**23%**
Psühhiaatria	**14%**
Perearstiabi	**10%**

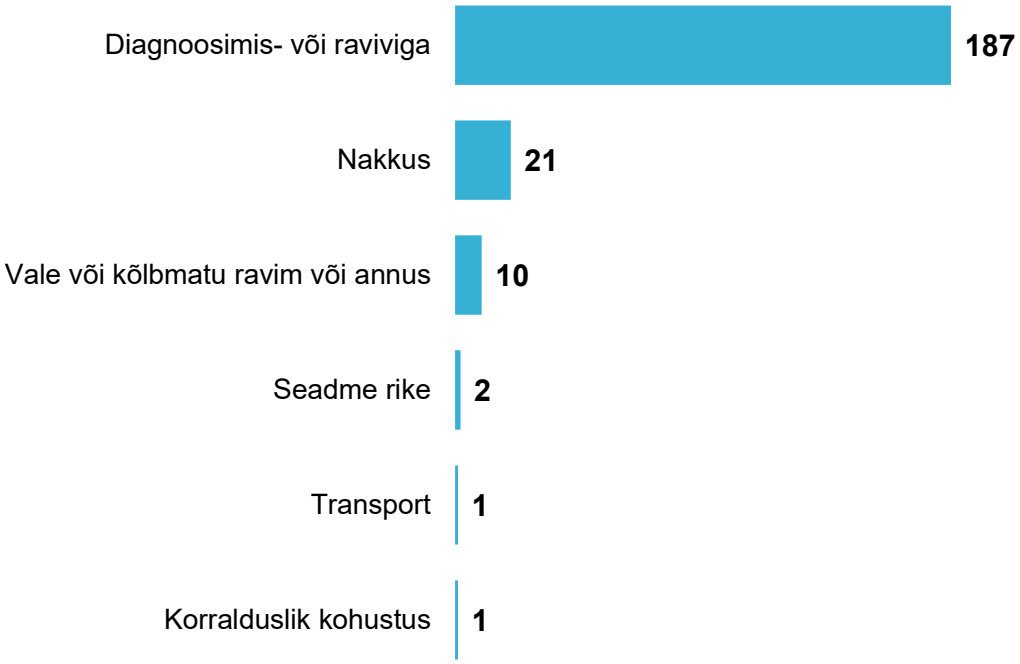
Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026 (10 eriala, kus on enim nõudeid; ülejäänud 28 kategooriat, sh määramata eriala, kokku 302 nõuet). Ei ole erialade ohutuse edetabel: teenuste mahtu ja riski pole arvestatud.

WIDEN

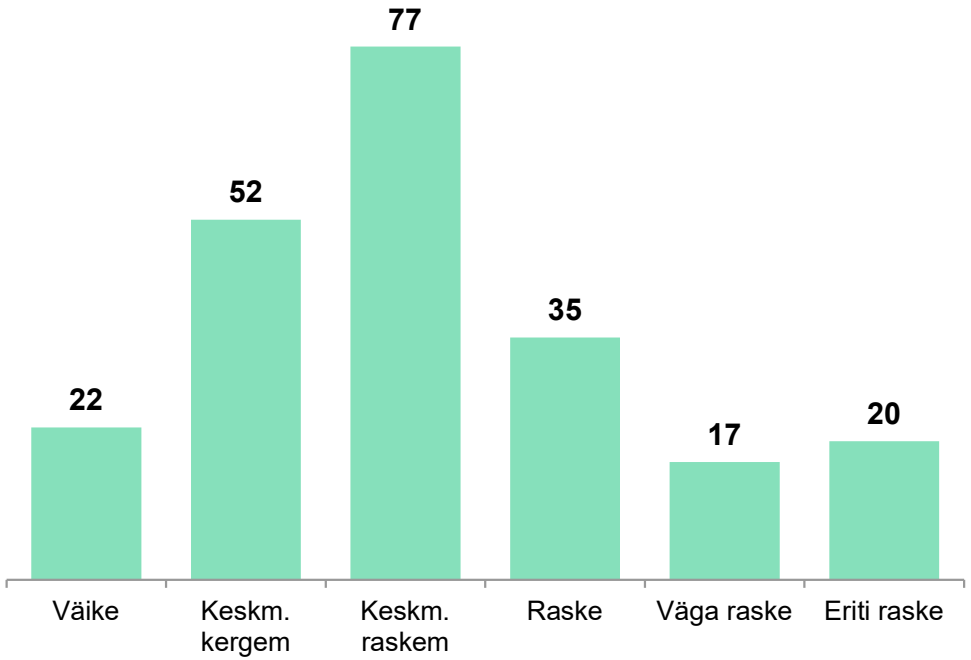
Hüvitiste aluseks olnud juhtumitest 84% on diagnoosimis- või raviviga (n = 222)

K1 · Numbrid

Kahjujuhtumi liik (n = 222)

Tervisekahju raskusaste (kirjeid 223)

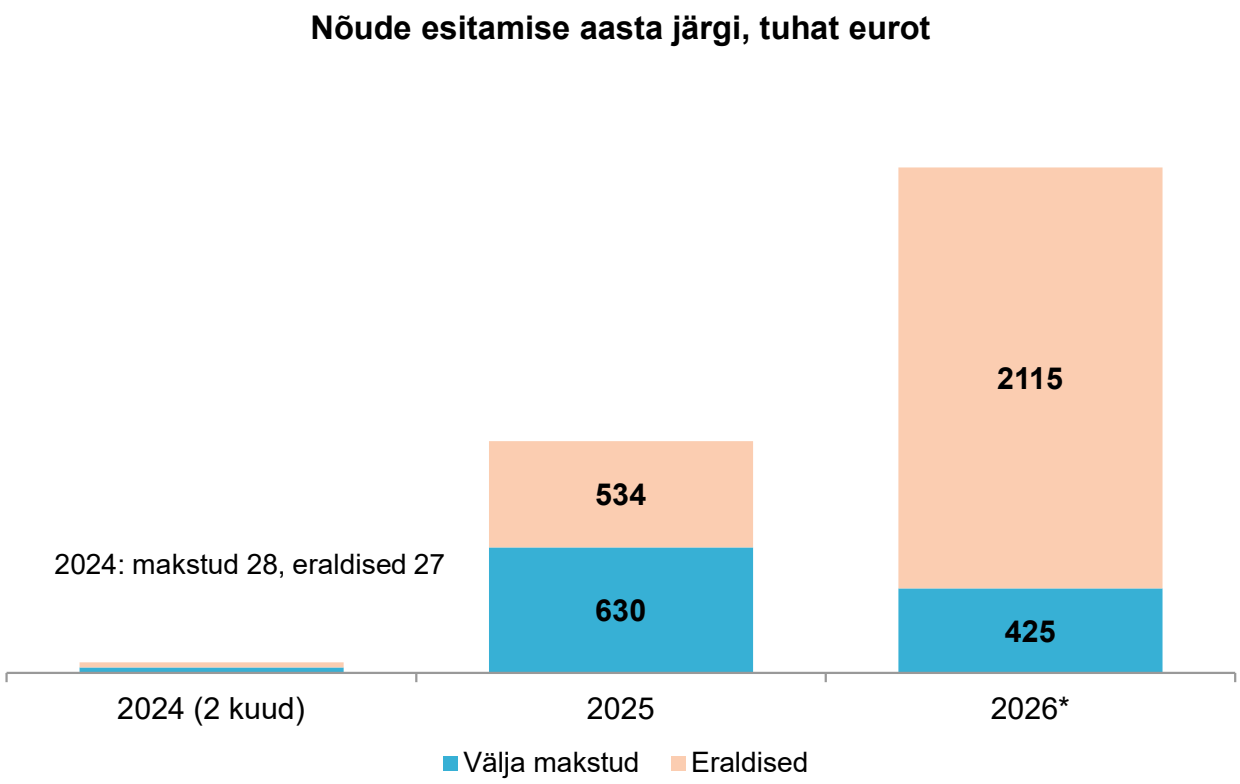

Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026. Raskusastme kirjete summa (223), töölaua koguarv (227) ja protsentide nimetaja (222) ei ühti; arvud on töölaualt muutmata.
Lloyd'si 28 nõuet on kõik menetluses, seega jaotus puudutab PZU juhtumeid.

WIDEN

Raha: 1,08 mln € välja makstud, hinnangulised eraldised 2,68 mln €

K1 · Numbrid

32 653 €
suurim ühe kindlustusjuhtumi raames määratud hüvitis

5 886 €
keskmine hüvitis (juhtumid, kus rahaline hüvitis määrati)

3,76 mln €
makstud ja hinnangulised eraldised kokku

PZU hinnangud, seis 20.10.2026
77 kahju hinnanguliselt üle 15 000 €; 3 kahju hinnanguliselt 100 000 €

Eraldis: kindlustusandja hinnang tulevase hüvitise kohta, ka lõpliku otsuseta nõuetele; võib muutuda.

* seis 28.10.2026. Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026; PZU andmed seisuga 20.10.2026

WIDEN

Kuidas kindlustusandja nõuet menetleb: seadus ja PZU praktika

K1 · Geily Kalt

Sammud 1–6: PZU tavapärane menetlus. All vasakul seaduse nõuded, paremal PZU andmed.

1	2	3	4	5	6
Teade	**Andmed**	**Ekspertarst**	**Otsus**	**Kahju suurus**	**Hüvitis**
patsiendilt või raviasutuselt; nõue registreeritakse	raviasutus viivitamata, hiljemalt 30. päeval; vajadusel teistelt asutustelt	sama eriala ekspert, kes ei ole seotud juhtumi ega raviasutusega (SoM)	kindlustusjuhtum või mitte; põhjendus ja vaidlustamise juhis	patsient esitab kulud ja dokumendid; raskusaste (§ 19)	ühekordne või perioodiline makse

Seadus nõuab

- otsust hiljemalt 180. kalendripäeval teate saamisest; mõjuva põhjuse korral eelnevat teadet ja põhjendust (§ 21 lg 4–5);
- kahju kindlakstegemist ja hüvitamist mõistliku aja jooksul (§ 21 lg 8);
- mittetunnistamise korral põhjendust ja juhist lepituskomisjoni pöördumiseks (§ 21 lg 7).

PZU praktika, seis 20.10.2026

- koostöö enam kui 100 arstiga;
- keskmine käsitlemise aeg 86,6 päeva: eitav otsus 81,8, kindlustusjuhtum 99,5 päeva;
- kiirendab: täielik dokumentatsioon, selge ajajoon, kindel kontaktisik.

TOKVS § 21 (RT I, 30.06.2026, 33); eksperdi sõltumatus: Sotsiaalministeerium ERR-is 17.09.2025; PZU andmed seisuga 20.10.2026

WIDEN

Miks nõue ei vii kindlustushüvitiseni?

K1 · Geily Kalt

638 nõuet ei tunnistatud kindlustusjuhtumiks (Terviseamet, 28.10.2026); täielikku põhjuste jaotust ei avaldata. Arvud kastides: PZU, 20.10.2026.

Ei ole kindlustusjuhtum (TOKVS § 10)

1 **Vältimatu tüsistus**
risk realiseerus, kuigi ravi vastas arstiteaduse tasemele

2 **Põhjuslik seos puudub**
kahju tulenes haigusest endast, mitte ravist

3 **Tervisekahju puudub**
nt rahulolematus suhtluse või ootejärjekorraga

Kaitse või hüvitatav summa puudub

4 **Juhtum väljaspool kindlustusperioodi**
nt enne 01.11.2024 või enne raviasutuse lepingut: senine kord (§ 27 lg 1, 3; Terviseamet)

108
PZU, 20.10

5 **Välistus (§ 20)**
nt eeldatav kahju alla 200 €, tootja, riigi hüvitis, liikluskindlustus

39
alla 200 €

6 **Mittevaralist hüvitist ei maksta**
väikese tervisekahjustuse korral (§ 19 lg 4)

Terviseameti töölaua „Selgitused ja mõisted"; TOKVS § 10, § 19, § 20, § 27; Terviseamet (senine kord); ootejärjekorrad: TOKVS seletuskiri lk 20 (kommenteeritud väljaande kaudu); PZU andmed seisuga 20.10.2026

WIDEN

Elulised näited

Küsimus 1: kaasused Eestist ja mujalt

Illustratiivne foto: National Cancer Institute (NCI Visuals Online), avalik omand

03

WIDEN

Kaasus (nakkus): silmasüstid erakliinikus, detsember 2024

K1 · Kaasused

Ajajoon

- **11.12.2024** erakliinikus tehti 26 patsiendile kokku 28 silmasüsti
- **13.12.2024** nakkuse tunnused; ~20 patsienti suunati Ida-Tallinna Keskhaiglasse
- **16.12.2024** ERR kajastas juhtumit
- **26.03.2025** PZU teatas, et maksab hüvitist 18 patsiendile; summad selguvad hiljem

Mida sellest õppida

- Nakkus on kindlustusjuhtum, kui see oli tõenäoliselt välditav (§ 10 lg 2 p 2).
- Seeriakahju: üks põhjus, mitu patsienti. Kas see on üks või 18 kindlustusjuhtumit?
- Sellest sõltuvad juhtumipiirid (§ 11: 300 000 €; mittevaraline kahju 100 000 €) ja lepingujärgne omavastutus (§ 12 lg 2, § 22 lg 1).

KOKKUVÕTE: hüvitamisotsus tuli ~3,5 kuud pärast juhtumit; kindlustuskaitseta tulnuks iga nõue esitada raviasutusele.

Menetlusseis: PZU teade 26.03.2025; makstud summasid avalikult ei ole. Allikad: ERR 16.12.2024; ERR 26.03.2025; Meditsiiniuudised 27.03.2025

WIDEN

Kaasus (diagnoos): raseduse ajal alanud kõhuvalu, vastsündinu surm

K1 · Kaasused

Ajajoon

- **05.12.2024** rase naine (6. kuu) hospitaliseeriti tugeva kõhuvaluga; diagnoositi pankreatiit
- **09.12.2024** erakorraline keisrilõige
- **31.12.2024** vastsündinu suri
- **01/2025** nõue 100 000 €
- **kevad 2025** PZU jättis nõude rahuldamata: kaks eksperti viga ei tuvastanud
- **17.09.2025** „Pealtnägija“: ekspertide võimalik seotus; prokuratuur menetleb, kahtlustust ei olnud esitatud

Mida sellest õppida

- Hinnangud lahknevad: pere arvates jäi diagnoos hiljaks; haigla ja eksperdid raviviga ei tuvastanud.
- Mittevaraline kahju: kuni 30 000 € isiku ja 100 000 € juhtumi kohta (§ 11 lg 2). Nõue jäeti rahuldamata ekspertide hinnangu, mitte limiidi tõttu.
- Eksperdi sõltumatus: SoM-i kinnitusel ei tohi ekspert olla seotud juhtumi ega raviasutusega.
- Kohtus lahendatavat vaidlust lepituskomisjon menetlusse ei võta (Terviseamet).

KOKKUVÕTE: otsus peab olema põhjendatud ja kontrollitav; patsiendil jääb lepituse ja kohtu tee.

Menetlusseis: faktid vaidlustatud; 17.09.2025 kahtlustust esitatud ei olnud; hilisemat avalikku lõppseisu ei leidnud (otsing 18.10.2026). Allikas: ERR „Pealtnägija“ 17.09.2025

WIDEN

Kaasus (tüsistus või viga?): eesnäärmevähi kiiritusravi 2016–2018

K1 · Kaasused

Ajajoon

- **2016–2018** haigla kasutas suurema annuse ja lühema kestusega kiiritusskeemi
- **2018** haigla tabel: 27 raskete tüsistustega meest
- **05.02.2025** ERR: ajakirjanike andmebaasikontrolli järgi on 15 neist surnud (surma põhjust see ei näita); endise onkoloogi hinnangul seos 13 surmaga; haigla: vältimatud kõrvaltoimed
- **19.02.2025** ERR/Postimees: prokuratuur on alustanud kriminaalmenetlust viie surma asjas; kümne surma osas võimalikud kuriteod aegunud

Mida sellest õppida

- Enne 01.11.2024 juhtunut patsiendikindlustus ei kata; raviasutuse vastutust hinnatakse VÕS-i järgi (§ 770).
- Võtmeküsimus on välditavus: tüsistus ei ole raviviga, kui seda ei saanud vältida.
- Teavitamis- ja nõusolekukohustuse rikkumine (VÕS § 766) ei ole kommenteeritud väljaande autorite hinnangul ilmselt kindlustusjuhtum.

KOKKUVÕTE: selgita patsiendile riske ja dokumenteeri selgitamine: see kaitseb nii patsienti kui ka sind.

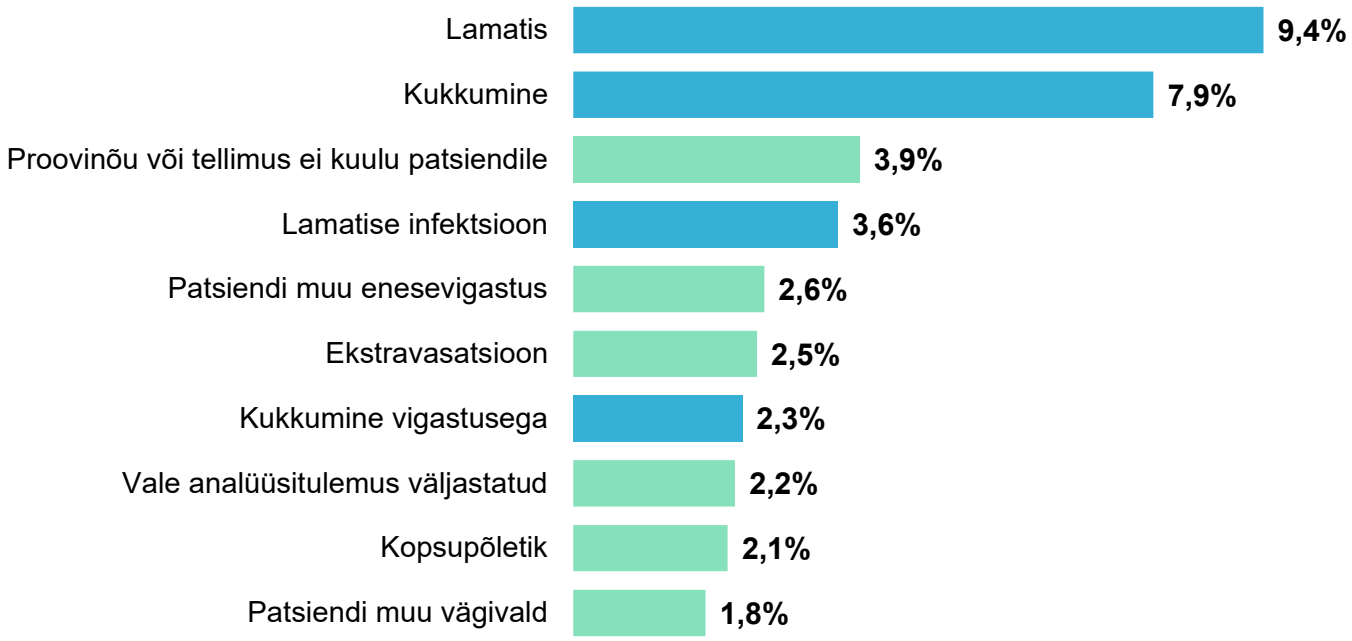
Menetlusseis: hinnangud vaidlustatud; kriminaalmenetlus ei tähenda süü ega ravivea tuvastamist. Allikad: ERR 05.02.2025; ERR 19.02.2025

WIDEN

Õendustöö riskid POHAK-i peeglis: lamatised ja kukkumised eespool

K1 · Kaasused

10 sagedasemat juhtumiliiki, % kõigist (n = 4 827)

Sinisega: lamatised ja kukkumised, mis on otseselt seotud hoolduse ja õendustööga

Terviseamet, POHAK esimese aasta kokkuvõte (04/2026), lk 9–22

4 969
teadet POHAK-i esimesel tegevusaastal (andmed seisuga 01.11.2025)

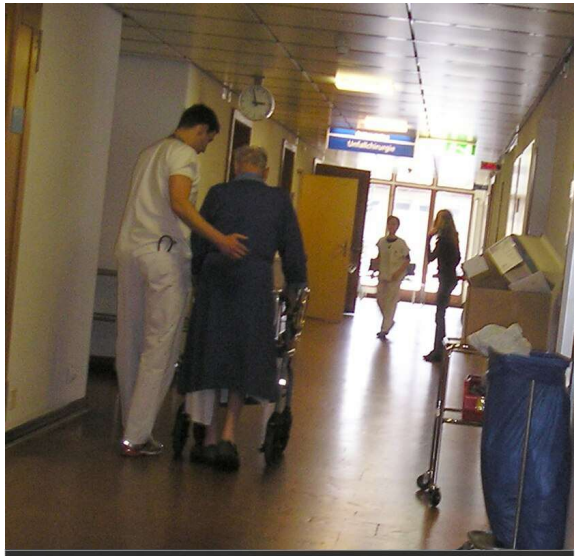
~67%
hinnatud juhtumitest potentsiaalselt välditavad (asutuste hinnangud)

7%
teatamiskohustusega asutustest raporteeris (119 / 1 630)

WIDEN

Kaasus (korralduslik kohustus): eakas patsient kukub saatmise ajal

K1 · Kaasused

Arutelu: millist abi see patsient vajab?

Illustratiivne foto, ei kujuta kaasust. Foto: Produnis, Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0

Faktid (Soome, LIIPO PV 3/2023)

- Eakas, halva nägemise ja kuulmisega, kepiga liikuv patsient kõndis koos õega operatsioonieelsesse osakonda.
- Paastumine ja väsimus; ilma abivahendita kukkus ta koridoris: reieluumurd, operatsioon.

Soome komisjoni lahendussoovitus

Ei hüvitatud ravitoimingu õnnetusena, kuid hüvitati puuduliku abistamise ja järelevalve tõttu: abivahend või ratastool oleks kukkumise tõenäoliselt ära hoidnud.

Kuidas see oleks Eestis

- Hooldus on tervishoiuteenuse osa (VÕS § 758 lg 1); kaaluda § 10 lg 2 p 1 või p 7.
- Pelk libastumine võib jääda kattest välja; abivajava patsiendi puudulik saatmine vajab eraldi hinnangut.
- Kindlustusjuhtumita hinnatakse raviasutuse vastutust VÕS-i järgi.

KOKKUVÕTE: kukkumisriski hindamine ja abivahend on hoolsus; dokumenteerimine aitab seda tõendada.

Soome liiklus- ja patsiendikahjude komisjon, PV 3/2023 (19.10.2023); TOKVS § 10 lg 2

WIDEN

Dokumentatsioon on tõend nii raviasutusele kui ka töötajale

K1 · Geily Kalt

1 **Samal päeval või järgmisel tööpäeval**
määrus nr 56 § 3 lg 1; kõik olulised asjaolud (lg 3)

2 **Dokumenteerimata: tõendamiskoormis pöördub**
kui teenuse osutamine on jäetud nõuetekohaselt dokumenteerimata, ei pea patsient vastutuse aluseks olevat asjaolu tõendama (VÕS § 770 lg 3)

3 **Dokumenteerimise viga võib olla kindlustusjuhtumi asjaolu**
kui ka muud eeldused on täidetud (TOKVS § 10 lg 2 p 6)

Õppenäide: kanne enne ja pärast

väljamõeldud andmed

Enne: päris kanne (TKE 2016. a ülevaade)

„valu ja turse näo paremal pool“

Komisjon: turse ulatust ja värvust ei kirjeldatud, abi kvaliteeti ei saanud hinnata.

Pärast: väljamõeldud õppenäide

10.20 Patsient kirjeldab valu paremas põses, tugevus enda hinnangul 6/10. Parema põse ülaosas ligikaudu 4 × 3 cm turse, nahk punetab. 10.25 teavitatud valvearsti; arst kinnitas teate saamist ja hindab patsienti. Patsiendile selgitatud, kellele info edastati ja mis toimub edasi.

Hea kanne: aeg · objektiivne leid · tegevus · kellele teatati · patsiendi reaktsioon · mida patsiendile selgitati

Määrus nr 56 (RT I, 07.07.2026, 8); VÕS § 770; TKE 2016: Väli, Kalda, Poll, Eesti Arst 2017;96(3):165

WIDEN

Raviveast õppimine ja kriminaalvastutuse piirid: kaks välisnäidet

K1 · Kaasused

USA: õde ja ravimiviga

- 2017: rahusti midasolaami asemel süstiti lihasrelaksant vekuroonium; 75-aastane patsient suri.
- 2022: süüdi ettevaatamatusest tapmises ja abitu täiskasvanu raskes hooletussejätmises; 3 aastat katseaega, tingimuste täitmisel süüdimõistmine kustutatakse.
- Kohtumaja ees protestisid sajad inimesed, paljud neist õed; erialaorganisatsioonide mure: kriminaliseerimine võib pärssida vigadest teatamist.

Ühendkuningriik: juhtide vastutus

- 30.06.2025 peeti kinni Countess of Chesteri haigla kolm endist juhti raske hooletusega tapmise kahtlusega; nad on uurimise ajal tingimustel vabaduses (police bail).
- Uuritakse, kuidas juhid reageerisid vastsündinute surmade kasvule; eraldi käib korporatiivse tapmise uurimine.
- Politsei 15.09.2026: uurimine jätkub; kinnipeetud on endiselt tingimustel vabaduses.

Eesti valik: teatamine kaitseb seaduses sätestatud tingimustel (TTKS § 4^2 lg 7, KrMS § 205^3), kahju hüvitab raviasutus ja tema kindlustus, õppimine käib POHAK-i kaudu.

KFF Health News 13.05.2022; Cheshire Police'i avaldus 15.09.2026

WIDEN

Rahvusvaheline peegel: Põhjamaad ja Inglismaa (varuslaid)

K1 · Kaasused

Süsteem (periood)	Uusi nõudeid / teateid	Hüvitamise mõõdik	Rahaline näitaja	Süsteem
Soome (2025)	10 800	~28% teatajatest ≥ 1 positiivne otsus	30,7 mln € makstud	patsiendikindlustus
Rootsi, Löf (2025)	~22 800	üle 40% otsustest	veidi alla 740 mln SEK	patsiendikindlustus
Taani (2025)	17 859	~25% patsientidest tunnustati	~961 mln DKK määratud	riiklik hüvitissüsteem
Inglismaa, NHS (2025/26)	15 236*	60% suletud nõuetest hüvitisega	2,43 mld £ hüvitisi (koos õiguskuludega 3,24 mld £)	hooletusel põhinev vastutus; 84% kohtuväliselt
Eesti (nõuded 2025)	**469**	**26,2% lõpetatud menetlustest (kogu periood)**	**1,08 mln € makstud (kogu periood)**	**kohustuslik vastutuskindlustus**

Mõõdikud ja nimetajad erinevad: tabel on võrdlusaluste register, mitte süsteemide paremusjärjestus.

* uued nõuded ja teatatud juhtumid. PVK 20.03.2026; Löf 2025; Patienterstatningen 2025; NHS Resolution 2025/26; Terviseamet

WIDEN

Kaks aastat tagasi ei teadnud keegi, kuidas läheb

Küsimus 3: ootused ja tegelikkus

04

WIDEN

Ootused ja tegelikkus pärast kahte aastat

K3 · 2 aastat

Teema	Varasem ootus või hinnang (autor, aeg)	Tegelikkus 10/2026
Nõuete arv	pikemas plaanis ~2 000 aastas (PZU, J. Tanne, 11/2025)	469 (2025); 2026. aasta tempo ~810
Kindlustusandjad	konkurents (SoM: soodustada, 06/2026)	2024–2025 sisuliselt üks peamine pakkuja; 10/2026 kolm erineva ülesehitusega lahendust
Süsteemi kulu	2,5–4 mln € aastas (prognoos enne seadust, M. Kukk 04/2025 järgi)	poliisid 5,89 mln € aastas (SoM, seis 20.01.2025); Tervisekassa hüvitab lepingupartneritele metoodika järgi 50%
Hüvitised	–	1,08 mln € välja makstud; hinnangulised eraldised 2,68 mln €
Raviasutused	kõik kohustatud asutused kindlustatud (seaduse nõue)	12/2024: 325 kindlustamata 1 709-st (sh 62 peatatud loaga); 09/2026: 1 567 süsteemis, neist 4 lepinguta
Ohutuskultuur	teatamine paraneb	POHAK-i esimene tegevusaasta: 4 969 teadet; teatas 7% asutustest

ERR 14.11.2025 (Tanne); ERR 29.04.2025 (Kukk); SoM Riigikogule 13.10.2025; ERR 02.12.2024; ERR 04.05.2026; MU 24.09.2026; IIZI 12.10.2026; Terviseamet

WIDEN

Debatt: kas süsteem on liiga kallis?

K3 · 2 aastat

Kriitika

- Maksed ~10 mln €, hüvitised < 1 mln € (Nõmper, Kaasik 11/2025, autorite ligikaudne arvestus).
- PERH: makse ~400 000 € aastas; hüvitised veidi üle 50 000 €, kõik omavastutuse piires ehk haigla enda makstud (ERR 05/2026).
- Ei ole riskipõhine ega konkurentsil põhinev (Kõrgvee 03/2026; Kiirabi Liit).
- Väikestele praksistele ebaproportsionaalne (Patsientide Liit, Hambaarstide Liit 2026).

Vastuargumendid

- Vastutuskindlustuse kahjud ilmnevad aastatega: aegumine 3 aastat teadasaamisest, kuni 10 aastat (§ 26).
- Hinnangulised eraldised (2,68 mln €) ületavad juba makstud summat (1,08 mln €).
- Kindlustusandja kannab pikaajaliste perioodiliste hüvitiste riski.
- Konkurentsiamet (12/2024): tollase info põhjal ei olnud alust eeldada maksete põhjendamatust; 06/2026 küsis PZU-lt hinnakujunduse teavet.

Lektori hinnang

Mõlemal poolel on osaliselt õigus. Avalik võrdlus peab hõlmama sama perioodi teenitud kindlustusmakseid ja tekkinud kahjukulu (väljamaksed + eraldiste muutus) koos metoodikaga. Avalikest arvudest lõplikku kahjusuhet arvutada ei saa.

ERR 06.11.2025; ERR 04.05.2026; ERR 13.03.2026; Konkurentsiamet 02.12.2024; Terviseamet, patsiendikindlustuse statistika, seis 28.10.2026

WIDEN

Kas seadus on ennast õigustanud?

Patsiendi jaoks minu hinnangul jah: kindlustusandja kaudu on täiendav hüvitamise tee ja esmase otsuse seaduslik tähtaeg on 180 päeva. Tervishoiutöötaja isiklik lepinguline vastutus kadus.

Hind, konkurents ja läbipaistvus vajavad korrastamist.

Lektori seisukoht

WIDEN

Kas seadust muudetakse?

Küsimus 2: plaan ja vajadus

05

WIDEN

TOKVS-i on muudetud ainult kriisisätete osas (jõust. 01.10.2026)

K2 · Muudatused

§ 4 lg 5 (uus)

Kriisiolukorra ajaks antud tähtajalise tegevusloa puhul kindlustuskohustust ei ole.

§ 20 p 9 (uus sõnastus)

Ei hüvitata kahju, mis tekkis tervishoiu toimepidevust ohustava olukorra või kriisiolukorra tõttu või seoses terroriaktiga.

Varem: kõrgendatud kaitsevalmidus, erakorraline ja sõjaseisukord, eri- ja hädaolukord.

Tervishoiu toimepidevust ohustav olukord (TTKS § 4[5]), kõik kolm koos: olukord või selle tekkimise oht: 1) elutähtsa teenuse tõsine häire või paljude inimeste elu ja tervise vahetu oht; 2) vaja mitme asutuse või isiku koordineeritud tegevust ning tavapärasest erinevat juhtimist või oluliselt rohkem ressurssi; 3) KORKS-i juhtimiskorraldust ega kriisimeetmeid ei ole vaja. Otsustab Terviseamet.

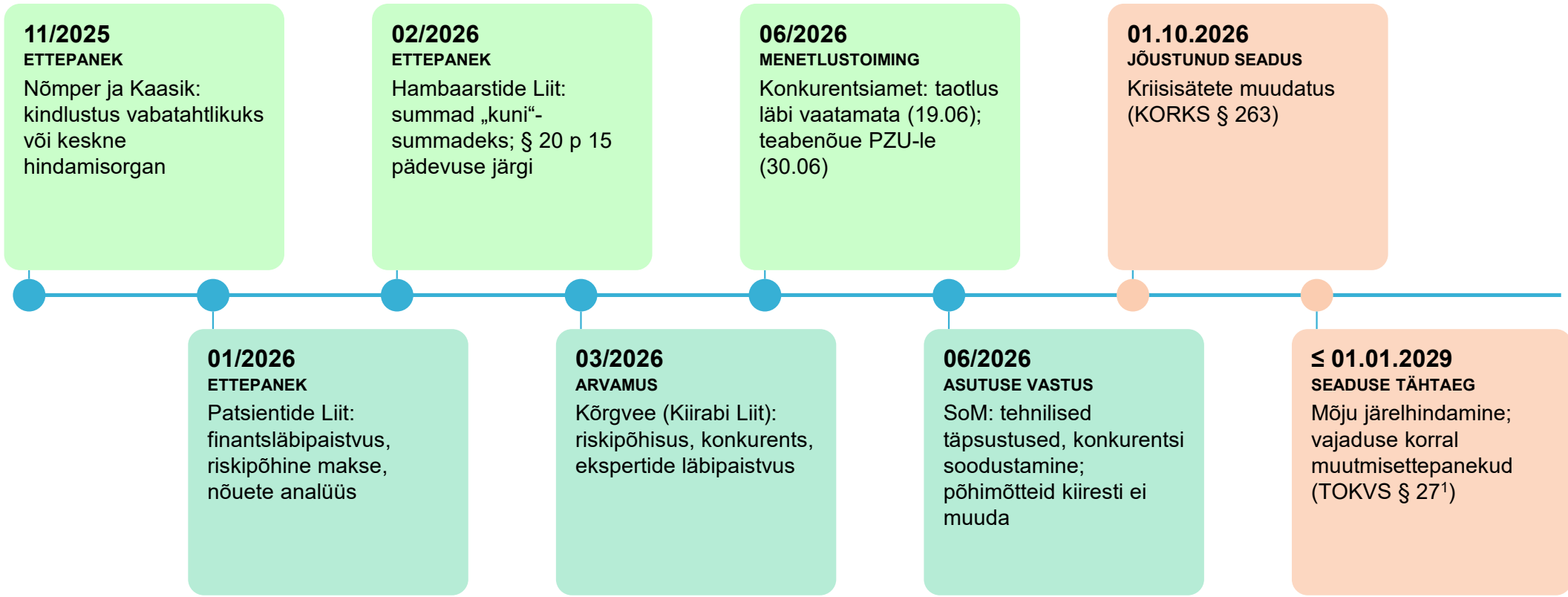
Mida see tähendab: kriisist põhjustatud kahju võib olla kindlustusest välistatud; raviasutuse vastutust hinnatakse eraldi. Töösuhtes kaitseb töötajat TLS § 76 (v.a tahtlus). „Tõttu“ eeldab põhjuslikku seost: üksnes kriisi ajal juhtunu ei ole automaatselt välistatud; terroriakti puhul piisab „seosest“ (lektori tõlgendus).

Kriisiolukorra ja riigikaitse seadus § 262, § 263 (RT I, 30.06.2026, 1); TOKVS (RT I, 30.06.2026, 33)

WIDEN

Mis on laual: ettepanekud ja ajajoon 2025–2029

K2 · Muudatused

Staatus: ettepanek / arvamus = huvirühma seisukoht; menetlustoiming ja asutuse vastus ei ole seaduse muudatus. ERR 06.11.2025; ERR 13.03.2026; SoM vastus 09.06.2026 (avalik koopia); RT I, 30.06.2026, 1; TOKVS § 27[1]

WIDEN

Peamised muudatusettepanekud ja nende võimalik mõju (varuslaid)

K2 · Muudatused

Ettepanek	Kes	Võimalik mõju (sõltub reformi tekstist ja hinnastamisest)
Kindlustussummad „kuni“-summadeks ja riskipõhiseks	Hambaarstide Liit	Väiksem makse ei ole tagatud; patsiendi kindlustuskaitse väheneks, ülejäägi eest võiks vastutada raviasutus
Kindlustus vabatahtlikuks või keskne hindamisorgan	Nõmper, Kaasik	Kui kohustus kaotataks ja otsenõuet eraldi ei säilitataks, kaoks praegune otsenõude alus (VÕS § 521)
Riskipõhine makse, konkurents, ekspertide valiku avalikud kriteeriumid	Kõrgvee, Kiirabi Liit	Raviasutus näeks ekspertiisi täielikumalt ja saaks otsust paremini vaidlustada
Finantsläbipaistvus, nõuete analüüs, süü nõude ülevaatamine	Patsientide Liit	Lähemale Põhjamaade mudelile; mõju hüvitiste arvule ja maksetele vajab mõjuanalüüsi
Tehnilised täpsustused, menetluse lihtsustamine, konkurentsi soodustamine	Sotsiaalministeerium	Põhimõtted jäävad, menetlus selgemaks

Allikad nagu slaidil 35; otsenõue vabatahtliku kindlustuse korral: kommenteeritud väljaanne p 2.1.5

WIDEN

Lektori ettepanekud: mida seaduses täpsustada

K2 · Muudatused

1 Töötaja kindlustatud isikuks
Sätestada, et raviasutuse töötajad on kindlustatud isikud ja tagasinõue nende vastu on võimalik vaid tahtluse või joobe korral (§ 8, § 22).

2 Seeriakahju reegel
Üks põhjus, mitu patsienti: kas üks või mitu kindlustusjuhtumit ja kuidas rakenduvad limiit ning omavastutus (§ 10, § 11).

3 Katte järjepidevus
Vahetusel ja tegevuse lõpetamisel ei tohi tekkida katteauku (nõudepõhine kaitse); PZU T009/2026 annab järelteatamisperioodi (§ 4 lg 2, § 6).

4 Riskipõhisus ilma kaitset kärpimata
Diferentseeritud makse ja omavastutus jah, patsiendi miinimumkaitse alla minemata (§ 11).

5 Läbipaistvus
Ekspertide valiku kriteeriumid, raviasutusele täielik ekspertiis, avalik kahjusuhe erialade kaupa (§ 5, § 21).

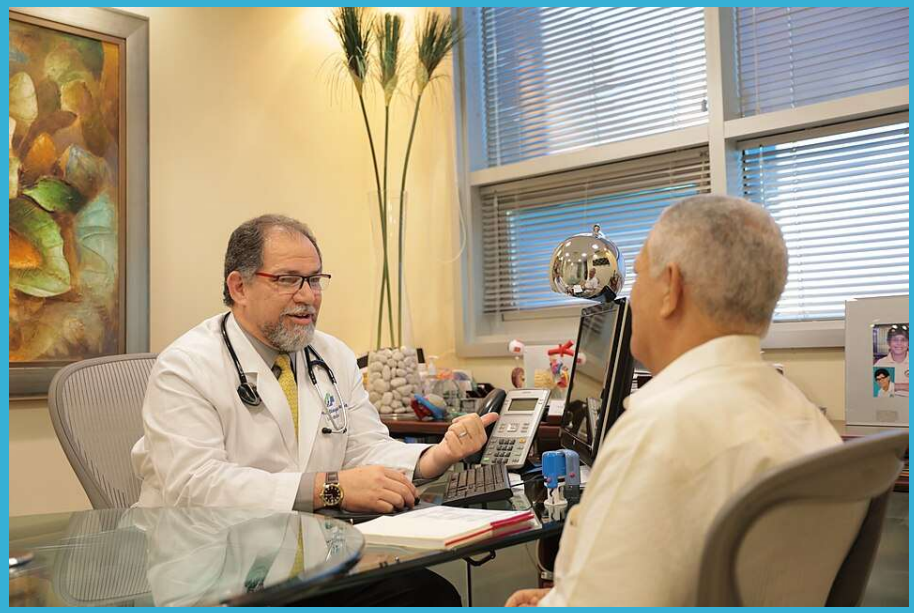
6 Tahtlikult põhjustatud sündmus
Ka siis võiks patsient saada hüvitise ja kindlustusandja nõuaks tagasi, nagu liikluskindlustuses (§ 20 p 14).

Lektori seisukoht (õiguspoliitilised ettepanekud, mitte kehtiv õigus); vt ka Lahe, Luik, Saluste, Merila. Patsiendikindlustus. Kommenteeritud väljaanne (2024), § 3, 8, 10, 19, 20, 22, 26 komm; PZU T009/2026

WIDEN

Mida see tähendab sinu töös

Praktiline kontrollnimekiri

Illustratiivne foto: Hospitalhoms, Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0

06

WIDEN

Kontrollnimekiri 1: kui juhtub patsiendiohutusjuhtum

Praktika

MILLAL	TEGEVUS	ALUS	✓
Kohe	Hoolitse patsiendi eest, kutsu abi, vähenda kahju	kutse-eetika, asutuse juhend	☐
Samal päeval	Kanna ravidokumenti faktid (hiljemalt järgmisel tööpäeval): aeg, leid, tegevus, kellele teatati	määrus nr 56 § 3 lg 1, 3; VÕS § 769	☐
Viivitamata	Dokumenteeri patsiendiohutusjuhtum ja teata asutuse määratud korras	TTKS § 3^2 lg 4; määrus nr 44 § 2; KrMS § 205^3 lg 1 p 1	☐
Asutuse kaudu	Veendu, et teatamisele kuuluv juhtum jõuab POHAK-i; esitamise eest vastutab teenuseosutaja	TTKS § 3^2 lg 8; määrus nr 44 § 3	☐
Pärast	Räägi patsiendiga avatult: mis teadaolevalt juhtus ja mis edasi	VÕS § 758 lg 1	☐
Kui palutakse	Osale juhtumi analüüsis asutuse korra järgi: õpi, ära otsi süüdlast	TTKS § 3^2 lg 8 p 1	☐

Kaitse kehtib seaduses sätestatud tingimustel ja eranditega (TTKS § 4^2 lg 7–8; KrMS § 205^3).

TTKS (RT I, 30.06.2026, 132); VÕS; KrMS; määrus nr 44; määrus nr 56

WIDEN

Kontrollnimekiri 2: kui patsient esitab kaebuse või nõude

Praktika

MILLAL	TEGEVUS	ALUS	✓
Kaebuse korral	Kuula ära; anna kindlustusandja info ja nõude esitamise juhend	TOKVS § 5 lg 4	☐
Nõude korral	Teavita kohe juhti: asutus edastab kindlustusjuhtumi teate viivitamata, nõude või hagi 1 nädala jooksul	TOKVS § 21 lg 2	☐
Kindlustusandja päring	Selgitus tööandja kaudu, faktipõhiselt: viivitamata, hiljemalt 30. kalendripäeval	TOKVS § 21 lg 3	☐
Suhtlus	Väljenda kaastunnet, selgita teadaolevaid fakte; ära kinnita kontrollimata vastutust ega lepi hüvitises kokku	VÕS § 523 lg 3	☐
Nõue sinu vastu	Teavita tööandjat ja kutseliitu: töösuhtes peab tööandja sind vabastama, v.a tahtlik kahju	TLS § 76 lg 1, 4	☐
Politsei, prokuratuur	Kahtlustatavana on sul õigus kaitsjale ja õigus ütlustest keelduda	KrMS § 34 lg 1 p 1, 3	☐

TOKVS; VÕS; TLS; KrMS

WIDEN

Viis teesi

1. Kindlustusele esitatakse mitu korda rohkem nõudeid, kui ekspertkomisjon menetles kaebusi; esmane otsus tuleb seaduse järgi 180 päevaga.
2. Iga neljas lõpetatud menetlus on kindlustusjuhtum (227 / 865); Soome ja Taani näitajad on samas suurusjärgus.
3. Töötaja kaitse on parem, kui seaduse tingimused on täidetud: dokumenteeri, teata asutuse korra järgi, ära jää üksi.
4. Lektori hinnangul vajavad hind, konkurents ja ekspertiiside läbipaistvus korrastamist.
5. Mõju järelhindamine hiljemalt 01.01.2029: kutseliit saab ettepanekud esitada juba nüüd.

Küsimused?

Täname tähelepanu eest!

Olavi-Jüri Luik · vandeadvokaat, partner, WIDEN · **olavi-jyri.luik@widen.legal**
Geily Kalt · reisi- ja isikukahjude grupi juht, PZU Kindlustus

WIDEN

Allikad 1/2: õigusaktid, kohtupraktika ja ametlikud andmed (kontrollitud 18.10.2026, täiendatud 29.10.2026)

Õigusaktid (Riigi Teataja, kehtivad redaktsioonid)

TOKVS, RT I, 30.06.2026, 33
Kriisiolukorra ja riigikaitse seadus, RT I, 30.06.2026, 1 (§ 262, § 263)
TTKS, RT I, 30.06.2026, 132
VÕS, RT I, 20.06.2026, 18
TLS, RT I, 03.07.2026, 35
KrMS, RT I, 11.07.2026, 78 (redaktsioon kehtib kuni 31.10.2026)
Lepitusseadus, RT I, 14.03.2025, 3
Sotsiaalministri määrus nr 56, RT I, 07.07.2026, 8
Terviseministri määrus nr 44, RT I, 29.10.2024, 10
Terviseministri määrus nr 37, RT I, 23.10.2024, 1

Kohtupraktika ja lahendussoovitused

EIK [GC] Lopes de Sousa Fernandes v. Portugal, 56080/13, 19.12.2017
RK halduskolleegium 3-22-2269/80, 08.01.2026 (riigi õigusabi)
LIIPO PV 3/2023, 19.10.2023 (Soome)

Ametlikud andmed ja dokumendid

Terviseamet: patsiendikindlustuse statistika (seis 28.10.2026)
Terviseamet: ülevaade patsiendikindlustusest
Terviseamet: POHAK esimese aasta kokkuvõte (04/2026)
Sotsiaalministeeriumi ettekanne Riigikogule 13.10.2025
Konkurentsiamet 02.12.2024 nr 5-1/24-0023-326-1
PZU T009/2026 vastutuskindlustuse tingimused
Kindlustuslepitusorganite menetluskord (EKsL, LKF; kehtib 01.07.2025)
PZU andmed seisuga 20.10.2026 (G. Kalt, e-kiri 25.10.2026)
Statistikaamet: rahvaarv 01.01.2026
Tilastokeskus: rahvaarv 2025 (01.04.2026)

Uuringud ja raamatud

Poll, Kalda, Väli. Eesti Arst 2025;104(6–7):365–369
„Arstiabi kvaliteedi ekspertkomisjoni ja tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjoni 30 aastat: 1994–2024“
Väli, Kalda, Poll. TKE töö 2016. Eesti Arst 2017;96(3)
Väli, Kalda, Poll. TKE tegevus 2017. Eesti Arst 2018;97(3)
Lahe, Luik, Saluste, Merila. Patsiendikindlustus. Kommenteeritud väljaanne (2024)
O.-J. Luik, Sotsiaalministeeriumi blogi 16.10.2025

Staatus märkmetes: [A] algallikast kontrollitud · [T] teisene allikas või avalik koopia · [K] kasutaja materjal · [X] kontrollimata

WIDEN

Allikad 2/2: meedia, rahvusvaheline ja fotod

Meedia (Eesti)

ERR 02.12.2024: kindlustamata raviasutused
ERR 16.12.2024: silmakliiniku nakkusjuhtum
ERR 05.02.2025: kiiritusravi tüsistused
ERR 19.02.2025: prokuratuuri menetlus
ERR 26.03.2025: kindlustusandja esimesed kuud
MU 27.03.2025: silmakliiniku hüvitamine
ERR 29.04.2025: M. Kukk
ERR 17.09.2025: „Pealtnägija“
ERR 06.11.2025: A. Nõmper, P. Kaasik
ERR 14.11.2025: J. Tanne
ERR 13.03.2026: L. Kõrgvee
ERR 04.05.2026: käärid maksete ja hüvitiste vahel
MU 24.09 ja 13.10.2026; IIZI 12.10.2026 (sisuturundus)

Rahvusvaheline

PVK (Soome) 20.03.2026
Löf (Rootsi) Skadestatistik 2025
Patienterstatningen (Taani) årsrapport 2025
NHS Resolution Annual Report 2025/26
NHS Resolution Annual Report 2024/25
KFF Health News 13.05.2022 (R. Vaught)
Cheshire Police 15.09.2026

Fotod (illustratiivsed, ei kujuta kaasusi)

Slaid 20: National Cancer Institute, avalik omand
Slaid 25: Produnis, Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0
Slaid 38: Hospitalhoms, Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0

Staatus märkmetes: [A] algallikast kontrollitud · [T] teisene allikas või avalik koopia · [K] kasutaja materjal · [X] kontrollimata

WIDEN